

ตักบาตร เทโวโรหณะ การหยั่งลงจากเทวโลก

พระครูปราโมทย์ศีลคุณ

บทนำ

ช่วงวันออกพรรษาในแต่ละจังหวัด แต่ละท้องที่ ก็จัดงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมท้องถิ่นของแต่ละจังหวัดประเพณีที่สำคัญและมักจัดกันทุกๆ จังหวัด คือ ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ คำว่า ‘เทโวโรหณะ’ แปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก การตักบาตรเทโวโรหณะ จะทำกันในบริเวณพระอุโบสถที่มีการอัญเชิญพระพุทธรูป เป็นผู้นำแถวของพระภิกษุ ในการออกบิณฑบาตของที่ตักบาตรก็มีต่างๆกันไปในแต่ละจังหวัด เช่น ที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และ ที่วัดเขานางบวช อำเภอเมืองจังหวัดนครนายก จะถวายบัวให้กับพระพุทธรูป และที่จังหวัดอุทัยธานี นิยมใช้ข้าวต้มมัด หรือ เรียกว่า ข้าวต้มลูกโยน โดยจะเอาข้าวเหนียวผัดมาห่อใบมะพร้าว ไว้หาง ใส่บาตรถวาย พระภิกษุสงฆ์การที่ต้องอัญเชิญพระพุทธรูปมาเป็นผู้นำขบวนแถวของพระสงฆ์ ในการออกบิณฑบาต เทโวโรหณะ ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติเพื่อรำลึกถึงวันสำคัญ ของวันออกพรรษาอีกวันหนึ่งเลยทีเดียว

พิธีตักบาตรเทโวโรหณะเมื่อครั้งพุทธกาล

ในพรรษาที่ 7 นับจากปีที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ พระพุทธองค์ได้เสด็จขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทศนาพระอภิธรรมปิฎกโปรดพระพุทธมารดาอยู่หนึ่งพรรษา ครั้นถึงวันวารณาออกพรรษาวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 พระพุทธองค์จึงเสด็จลงสู่โลกมนุษย์ทางบันไดแก้วมณี ทรงเปล่งพระฉัพพรรณรังสีสว่างไสวเรืองรองไปทั่วทั้งโลกธาตุ แล้วเกิดสิ่งอัศจรรย์ขึ้น คือ ทานเปิดโลกทั้งสาม ให้เห็นถึงกันในเวลาเดียวกัน คือ สวรรค์ มนุษย์นรกเห็นกันหมดทั้งเทวดามนุษย์ สัตว์นรก สัตว์เดียรัจฉานเปรตอสุรกายต่างเห็นกันและกันด้วยตาเนื้อ เป็นอัศจรรย์ด้วยพุทธานุภาพ เมื่อเห็นความอัศจรรย์นั้นต่างเกิดมหาปีติ พากันตั้งความปรารถนาที่จะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาลภายภาคเบื้องหน้า เพราะเห็นพุทธานุภาพนั้น แม้แต่มดซึ่งเป็นสัตว์เดียรัจฉานยังมีความรู้สึกนึกคิดที่จะปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าด้วย วันนั้นจึงเรียกว่า “วันพระพุทธเจ้าเปิดโลก”

สวรรค์มีทั้งหมด 6 ชั้น

1. จตุมหาราชิกา (สวรรค์ ชั้นที่ 1) เป็นที่อยู่ของเทพดาชาวฟ้า มีท้าวมหาราช 4 พระองค์ปกครอง คือ ท้าวธรรมาหาราช ท้าววิรูปภมหาราช ท้าววิรูปักษ์มหาราช ท้าวเวสสุวัณมหาราช (ท้าวเวสสุวรรณ) อายุ 500 ปีทิพย์ (9 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์ ชอบทำความดี สันโดษ ยินดีแต่ของๆ ตน ชักชวนให้ผู้อื่นประกอบ การกุศล ชอบให้ทาน ในการให้ทานเป็นผู้มีความหวังให้ทาน มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน มุ่งการ สัมผัสให้ทาน ให้ทานด้วยความคิดว่า “เราตายแล้วจักได้เสวยผลแห่งทานนี้” และเป็นผู้มีศีล ฯลฯ

2. ดาวดึงส์ (สวรรค์ ชั้นที่ 2) ที่เรียกว่าไตรตรึงษ์หรือดาวดึงส์ เป็นเมืองใหญ่มี 1,000 ประตู มีพระเกตุจุฬามณีเจดีย์ มีไม้ทิพย์ ชื่อ ปาริชาติกาลปพฤกษ์ สมเด็จพระอมรินทราบาราชเป็นผู้ปกครอง อายุ 1,000 ปีทิพย์ (36 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์ มีจิตบริสุทธิ์ยินดีในการบริจาคทาน ในการให้ทาน เป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ ไม่มีการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “ตายแล้วเราจักได้ส่วยผลทานนี้” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “การให้ทานเป็นการกระทำดี” งดงามด้วยพยายาม รักษาศีล ไม่ดูหมิ่นผู้ใหญ่ในตระกูล ฯลฯ

3. ยามา (สวรรค์ ชั้นที่ 3)

เป็นที่อยู่ของเทพดาผู้มีแต่ความสุขอันเป็นทิพย์ มีท้าวสุยามเทวราชเป็นผู้ปกครอง อายุ 2,000 ปีทิพย์ (144 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตบริสุทธิ์ พยายามสร้างเสถียรภาพ ไม่หวั่นไหวในการบำเพ็ญบุญกุศล ในการให้ทาน เป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “การให้ทานเป็นการกระทำที่ดี” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เคยให้ เคยทำมา เราก็คงควรทำให้เสียประเพณี” รักษาศีล มีจิตชวนชายในพระธรรม ทำความดีด้วยใจจริง

4. ดุสิต (สวรรค์ ชั้นที่ 4)

เป็นที่อยู่ของเทพเจ้าผู้มีแต่ความยินดีแช่มชื่นเป็นนิรันดร์ มีท้าวสันดุสิตเทวราชปกครอง อายุ 4,000 ปีทิพย์ (576 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตบริสุทธิ์ ยินดีมากในการบริจาคทาน ในการให้ทานเป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เคยให้ เคยทำมา เราไม่ควรทำให้เสียประเพณี” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “เราหุงหากิน แต่สมณะหรือพรหมณ์ทั้งหลายไม่ได้หุงหากิน เราหุงหากินได้ จะไม่ให้ทานแก่สมณะหรือพรหมณ์ผู้ไม่หุงหากิน ย่อมเป็นการไม่สมควร” ทรงศีล ทรงธรรม ชอบฟังพระธรรมเทศนา หรือเป็นพระโพธิสัตว์รัฐธรรมนูญมาก

5. นิมมานรติภูมิ (สวรรค์ ชั้นที่ 5)

เป็นที่อยู่ของเทพเจ้าผู้ยินดีในกามคุณอารมณ์ ซึ่งเนรมิตขึ้นมาตามความพอใจ มีท้าวสุนิมมิตเทวราชปกครอง อายุ 8,000 ปีทิพย์ (2,304 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตใจบริสุทธิ์ ยินดียิ่งในการบริจาคทาน ในการให้ทานเป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตใจผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทาน ด้วยความคิดว่า “เราหุงหากินได้ แต่สมณะหรือพรหมณ์ทั้งหลายไม่ได้หุงหากิน เราหุงหากินได้ จะไม่ให้ทานแก่สมณะหรือพรหมณ์ ผู้ไม่หุงหากิน ย่อมเป็นการไม่สมควร” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “เราก็จำแนกแจกทาน เช่นเดียวกับฤษีทั้งหลายในกาลก่อน” ประพฤติธรรมสม่ำเสมอ พยายามรักษาศีลไม่ให้ขาดได้ มีใจสงบด้วยศีล และมีวิริยะอุตสาหะในการบริจาคทานเป็นอันมาก เพราะผลวิบากแห่งทาน และศีลอันสูงเท่านั้น จึงอุบัติเกิดในสวรรค์ชั้นนี้ได้

6. ปรมิมีตวสวัตติ (สวรรณค์ ชั้นที่ 6)

เป็นที่อยู่ของเทพเจ้าซึ่งเสวยกามคุณอารมณ์ แบ่งเป็น ฝ่ายเทพยดา มีท้าวปรมิมีตเทวราช ปกครอง กับ ฝ่ายมารมีท้าวปรมิมีตวสวัตติมาราธิราชเป็นผู้ปกครอง อายุ 16,000 ปีทิพย์ (9,216 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตบริสุทธิ์ อดส่ำห้ก่อสร้างกองการกุศลให้ยิ่งใหญ่เป็นอุกฤษฏ์ อบรมจิตใจสูงส่งไปด้วยคุณธรรม เมื่อจะให้ทานรักษาศีลก็ต้องบำเพ็ญกันอย่างจริงจัง มากไปด้วยความศรัทธา ปสาธอย่างยั้งยวดถูกต้อง ในการให้ทาน เป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “เรายังเป็นผู้จำแนกแจกทาน เช่นเดียวกับฤๅษีทั้งหลาย แต่กาลก่อน” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “เมื่อเราให้ทานอย่างนี้ จิตของเราจะเสื่อมใส จะเกิดความปลื้มใจ และโสมนัส” เพราะวิบากแห่งทาน และศีลอันสูงส่งยิ่งเท่านั้น จึงอุบัติเกิดในสวรรณค์ชั้นนี้ได้

ตักบาตรเทโวโรหณะ หมายถึง วันทำบุญตักบาตรในเทศกาลวันออกพรรษาตามความเชื่อของ พุทธศาสนิกชนว่าเป็นวันที่เสด็จลงจากสวรรณค์ชั้นดาวดึงส์หลังจากเทศนาอภิธรรมปิฎกโปรดพุทธมารดา

การที่พระพุทธเจ้าเสด็จ ขึ้นไปจำพรรษาอยู่เพียงสวรรณค์ชั้นดาวดึงส์ ก็เนื่องจากมีพระประสงค์ จะให้พระพุทธมารดาได้บรรลุโลกุตระธรรมอันเป็นธรรม ชั้นสูงสุดในพระพุทธานุชาต

“เทโว” ย่อมาจากคำว่า “เทโวโรหณะ” ซึ่งแปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก หมายถึง เมื่อพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วทรงเทศนาโปรดประชาชนในแคว้นต่างๆ ของอินเดียตอนเหนือ ตั้งแต่เมืองราชคฤห์ เมืองพาราณสี เมืองสาวัตถี ตลอดถึงเมืองกบิลพัสดุ์ ซึ่งเป็นบิณฑุมิ ของพระองค์ทรงเทศนาโปรดพระประยูรญาติทั้งหลายถ้วนหน้า แล้วทรงปรารภจะสนองคุณพระมารดา ซึ่งหลังจากประสูติพระองค์ได้ 7 วัน ก็สิ้นพระชนม์ และได้ไปเกิดเป็นเทพบุตรอยู่ในสวรรณค์ชั้นดุสิต ฉะนั้นในพรรษาที่ 7 หลังจากตรัสรู้พระพุทธองค์จึงเสด็จขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรณค์ชั้นดาวดึงส์ เทศนาพระอภิธรรมปิฎกโปรดพุทธมารดาอยู่พรรษาหนึ่ง ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จึงเสด็จลงจากสวรรณค์ชั้นดาวดึงส์มาประทับที่เมืองสังกัสสะ ประชาชนพากันไปเฝ้าพระพุทธองค์ เพื่อทำบุญตักบาตรอย่างหนาแน่น บางวัดก็ทำในวันออกพรรษา คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 บางวัดก็ทำในวันรุ่งขึ้น คือ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ทั้งนี้ แล้วแต่ความตกลงร่วมใจทั้งทางวัดและทางบ้าน

พิธีตักบาตรเทโวโรหณะ

อนึ่งในวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาสู่มนุษย์โลกนั้น ประชาชนพร้อมกันไปทำบุญตักบาตรเป็นจำนวนมากสุดจะประมาณ พิธีที่กระทำกันในการตักบาตรเทโว ซึ่งถือตามประวัตินี้ก็เท่ากับทำบุญตักบาตรรับเสด็จพระพุทธเจ้าในคราวเสด็จลงมาจากเทวโลกนั่นเอง บางวัดจึงเตรียมการในคฤหัสถ์แต่งตัวเป็นเทวดาบ้าง เป็นพรหมบ้างแล้วอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่มีล้อเคลื่อน และมีบาตรตั้งอยู่ข้างหน้า พระพุทธรูปใช้คนลากนำหน้าพระสงฆ์ พวกทนายทนายิกาดั้งแถวเรียงรายคอยใส่บาตร เป็นการกระทำให้ใกล้กับความจริงเพื่อเป็นการระลึกถึงพระพุทธเจ้า ส่วนอาหารที่นำมาทำบุญตักบาตรในวันนั้น มีข้าว กับข้าวต้มมัดได้ ข้าวต้มลูกโยนที่ห่อด้วยใบมะพร้าวหรือใบลำเจียกไว้หางยาวและข้าวต้มลูกโยนนี้มี ประวัติน่าตั้งแต่นั้นครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรณค์ชั้นดาวดึงส์ เพราะตั้งใจอธิษฐานแล้วโยนไปให้ลงบาตรของพระพุทธเจ้า

เนื่องจากมีคนมากเข้าไปใส่บาตรไม่ได้

เมื่อถึงวันเทโวโรหณะ พุทธศาสนิกชนนิยมไปทำบุญตักบาตรที่วัด โดยปฏิบัติตนดังนี้

1. เตรียมอาหารในตอนเช้า อาหารที่เตรียมเพื่อตักบาตรเป็นพิเศษในวันนี้ คือ ข้าวต้มมัด และ ข้าวต้มลูกโยน วัดบางวัดอาจจะมีจำลองสถานการณ์วันที่ พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกขึ้นดาวดึงส์ คือ ประชาชนจะนั่งหรือยืนสองฝั่งทางลงจากอุโบสถ หรือศาลา ให้พระสงฆ์เดินเข้าแถวเรียงลำดับรับบาตรตรงกลาง โดยมีมัคนายก เดินอัญเชิญพระพุทธรูปนำหน้าแถวพระสงฆ์

2. หลีกจากตักบาตรแล้ว มีการอาราธนาศีล สมาทานศีล และรักษาศีล
3. ฟังธรรมและทำสมาธิ (Meditation) ตามโอกาส เพื่อให้จิตใจบริสุทธิ์ผ่องใส
4. แผ่เมตตา และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติ ผู้ล่วงลับและสรรพสัตว์

บุญ อานิสงส์ที่เกิดขึ้นจะส่งผลดีให้การตักบาตรเทโว เป็นการทำความดีที่ชาวพุทธทั่วไปรู้จัก และ ปฏิบัติมากกว่าการทำบุญประเภทอื่นๆ การตักบาตรนั้นยังถือว่าเป็นการทำบุญประจำวันของชาวพุทธ และ ชาวพุทธไทยเชื่อว่า การออกบิณฑบาตของพระสงฆ์เป็นการช่วยโปรดสัตว์ที่อยู่ในอบายภูมิ เช่น เปรตวิสัย ให้ได้รับส่วนบุญ ด้วยเหตุผลทางจริยธรรม ในการทำความดีตักบาตรนั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการสั่งสมบุญในแต่ละวัน เพราะการสั่งสมเป็นเหตุนำความสุขมาให้
2. เป็นการเริ่มต้นวันใหม่ด้วยการทำความดีทำให้จิตใจแจ่มใส เพื่อให้มีกำลังใจที่เข้มแข็ง เพราะ ผู้ที่ไม่มีบุญเกื้อหนุนอยู่ในใจ ย่อมพ่ายแพ้ต่อบาปได้ง่าย
3. เป็นการทำให้ที่พึ่งคือบุญให้แก่ตนเองในอนาคต
4. เป็นการช่วยรักษาพุทธประเพณี เพราะพระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต และที่จะมาตรัสรู้ ในอนาคต ล้วนแต่ดำรงพระชนม์ชีพด้วยอาหารบิณฑบาต

5. เป็นการช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ศึกษา ปฏิบัติพระธรรมวินัย แล้วนำมาสั่งสอนให้ประชาชนได้รับรสแห่งพระธรรมด้วย อีกทั้งยังดำรงตนเป็นตัวอย่างด้านความประพฤติ ดีงามของสังคม ฉะนั้น ชาวพุทธควรทำความดีตักบาตรเป็นประจำทุกวัน เพื่อเป็นการสั่งสมบุญให้แก่ตนเองที่ จะต้องนำไป ดุจเสบียงเดินทาง ในการท่องเที่ยวเวียนเกิดและเวียนตายอยู่ในวัฏฏสงสาร อันไม่ปรากฏเบื้องต้น และที่สุด และบุญที่สั่งสมไว้จะ ช่วยเกื้อกูลให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ อนึ่ง ประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้น คือเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เพราะพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำของพุทธบริษัท ที่เป็นฐานกำลังสำคัญ แห่งกองทัพธรรมนั้น ท่านดำรงชีพอยู่ได้ด้วยปัจจัยที่ศฤงคารจัดถวาย ท่านจึงสามารถมีกำลังกาย กำลังใจที่จะ ศึกษาพระพุทธพจน์ คือ พระไตรปิฎก ให้เข้าใจ ทรงจำ นำมาประพฤติปฏิบัติ และกล่าวสอนมวมลมนุษย์ได้

การทำบุญตักบาตรเทโวจะสมบูรณ์ได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ต้องเตรียมใจให้พร้อม ข้อนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะบุญที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ใจของผู้ถวาย ท่าน แนะนำให้รักษาเจตนาให้บริสุทธิ์ทั้ง 3 ขณะ คือ

- 1.1 ก่อนถวาย ตั้งใจเสียสละอย่างแท้จริง
- 1.2 ขณะถวาย ก็มีใจเลื่อมใส ถวายด้วยความเคารพ
- 1.3 หลังจากถวายแล้ว ต้องยินดีในทานของตนเองจิตใจเบิกบานเมื่อนึกถึงทานที่ตนเองได้

ถวายไปแล้ว การทำใจให้ได้ทั้ง 3 ขณะดังกล่าวนี้ นับว่ายากมาก เพราะมีเหตุปัจจัยหลายอย่างที่อาจทำให้จิตใจของเราเศร้าหมองในขณะใดขณะหนึ่งได้

2. ผู้รับ คือ พระภิกษุสามเณร เป็นผู้สำรวมระวัง มีข้อวัตรปฏิบัติที่ตีสยามตามพระธรรมวินัย ใฝ่ศึกษาเล่าเรียน พระพุทธพจน์ ทรงจำ นำมาบอกกล่าว สั่งสอนได้ และเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติเพื่อบรรเทาราคะ โทสะ โมหะ จนสามารถละขาดได้อย่างสิ้นเชิง

3. สิ่งของที่ถวาย จะต้องได้มาด้วยวิธีที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน และที่สำคัญ คือ สิ่งนั้นต้องเหมาะสมแก่พระภิกษุสามเณรด้วย

ทำบุญตักบาตรให้หมั่นอธิษฐาน

เมื่อองค์ประกอบ 3 อย่างข้างต้นบริบูรณ์ สิ่งที่จะต้องทำก่อนตักบาตร คือ “การอธิษฐาน” การอธิษฐานนั้นว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้บุญของเราหนักแน่น ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น และยังทำให้เราราบเป้าหมายในการทำบุญด้วย นอกจากนี้ การอธิษฐานยังสามารถสร้างพลังขึ้นในจิตใจให้มากขึ้น เป็นการสั่งสมกำลังแห่งความบากบั่น อดทน เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญให้เราก้าวไปสู่สิ่งที่ปรารถนาได้ การอธิษฐานในขณะที่บำเพ็ญบุญนั้น ผลบุญย่อมหนุนส่งให้สำเร็จตามที่ปรารถนาไว้ ถึงแม้จะขึ้นอยู่กัเวลาและโอกาสบ้างก็ตาม แต่ความดีที่ทำไว้ย่อมไม่เสียหายไปแน่นอน

ฉะนั้น ก่อนตักบาตร ควรอธิษฐานโดยนั่งหรือยืนก็ได้ แล้วแต่สถานที่ที่จะอำนวย ยกสิ่งของที่จะถวายขึ้นเสมอหน้าผาก แล้วอธิษฐานตามที่ต้องการที่ขอธรรมเป็นภาษาใดก็ได้ จะว่าในใจหรือออกเสียงเบาๆ ก็ได้ จากนั้นจึงถวายอาหารบิณฑบาตด้วยความเคารพ ถ้ามีดอกไม้ธูปเทียนให้ถวายหลังจากที่ถวายอาหารบิณฑบาตเสร็จแล้ว ถ้าเป็นสตรีให้วางดอกไม้ธูปเทียนไว้บนฝาบาตร เมื่อพระท่านปิดบาตรแล้ว

คำอธิษฐานก่อนตักบาตร

ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา มีเป็นหมายเพื่อให้มนุษย์ปลดเปลื้องตนเองจากทุกข์ มีจิตใจเป็นอิสระเหนือทุกข์ทุกอย่าง (พระนิพพาน) หลักการดำเนินชีวิตของชาวพุทธนั้นต้องสอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งพระโบราณจารย์ท่านจึงบัญญัติคำ อธิษฐานที่เป็นสากลนิยมไว้ว่า “อิ ทัง ทานัง สีละวันตานัง ภิกขุณัง นิยยาเทมิ สุกทินัง ะตะ เม ทานัง นิพพานะปะจจะโย โหตุ อะนาคะเต กาเล ฯ ข้าพเจ้าขอน้อมถวายทานนี้แด่พระสงฆ์ผู้มีศีล ขอท่านที่ข้าพเจ้าถวายดีแล้ว จงเป็นเหตุให้ถึงพระนิพพาน ในอนาคตกาล เบื้องหน้าโน้นเทอญ ฯ”

อีกบทหนึ่งเป็นคำอธิษฐานถึงพระสังฆรัตนะ ว่า “นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง, สังโฆ เม สะระณัง ะรัง, เอเตนะ สังจะวัชเชนะ, โสตถิ เม โหตุ สัพพะทา ฯ ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยคำสัตย์ นี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อ เทอญ ฯ”

เอกสารอ้างอิง

มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2547.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตโต) ความหมายของ “บุญ” พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ สืบค้น
จาก www.thumboon.com เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2558

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำ วัด.** กรุงเทพฯ : วัดราช
โอสถาราม, 2548

พิธีทำบุญตักบาตร สืบค้นจาก <http://www.dhammadham.org> เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558